

**ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ**

**ΤΥΠΟΣ ΛΥΚΕΙΟΥ: ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ**

**ΤΑΞΗ: Α΄**

**ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΤΑ ΦΥΛΛΑ ΣΤΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ**

**Κείμενο**

**ΣΤΡΑΤΗΣ ΜΥΡΙΒΗΛΗΣ (1890/1892-1969)**

**«Η ΔΑΣΚΑΛΑ ΜΕ ΤΑ ΧΡΥΣΑ ΜΑΤΙΑ» (αποσπάσματα)**

*Ο Λεωνής Δρίβας, πολεμιστής στο μικρασιατικό μέτωπο, επιστρέφοντας με την αδελφή του Αδριανή στη Λέσβο, έχει αναλάβει την υποχρέωση να παραδώσει τα αναμνηστικά του νεκρού φίλου του, Στρατή Βρανά, στη χήρα του και μητέρα του ανάπηρου παιδιού τους, τη νεαρή δασκάλα Σαπφώ.*

**A.** [...] Ο Λεωνής τραβάει αργά για το σπίτι. Θυμάται τη θερμή, τη σιγανή κουβέντα του Ξυνέλλη για την πεθυμιά που σιγοκαίει όλους τους αρσενικούς του χωριού. Μια ανομολόγητη πεθυμιά που είναι όλο ύπουλη σιωπή και σκληρότητα, και τυλίγει ασφυχτικά, με χίλιους τρόπους, τη Σαπφώ. Την «κοντέσα».

Όλοι, παντρεμένοι και λεύτεροι, τη λαχταρούν. Είναι μικρή, είναι όμορφη, είναι χήρα. Είναι μονάχη. Είναι Πηνελόπη δίχως Οδυσσέα. Και δίχως αργαλειό. Και λοιπόν καθέννας απλώνει την αποθυμιά του καταπάνω της. Τη θέλουν όλοι, την έχουνε τριγυρίζει με τις φλογερές ανάσες τους, κοπάδι ολάκερο, σκυλολόι με πεινασμένα μάτια, με κρεμασμένες γλώσσες. Τους ταράζει τα όνειρα. Σκόλοψ τη σαρκί.<sup>1</sup> Κι όλοι καμώνονται τον ανήξαιρο. Καθέννας μαντεύει τον άλλον, όμως κανέννας τους δεν κοιτά<sup>2</sup> να κοιτάξει κατάματα τον καημό του, να τον πει με τ' όνομά του.

**B.** [...] -Δεν τον αγαπούσα, ομολόγησε θαρρετά η δασκάλα, κι ένα πορφυρό κύμα απλώθηκε ως τις άκριες των αυτιών της. Είτανε μια ομολογία ξαφνική, σχεδόν πεισμωμένη, που τινάχτηκε ξαφνικά, ορμητικά, σαν καταπιεσμένη πολύν καιρό. Τ' αδέρφια κοιτάχτηκαν. Κείνη παρακολουθούσε με ησυχία αυτή τη ματιά τους. [...]

---

<sup>1</sup>Σκόλοψ τη σαρκί=ανθρώπινη αδυναμία

<sup>2</sup>κοτά= τολμά

-Θαρώ, λέει, πως μπορώ να μιλήσω σε σας έτσι. Καταλαβαίνω τώρα πια πως είναι ανάγκη να σας μιλήσω. Έχω ανάγκη να μη με περιφρονείτε σεις οι δυο... Να. Σε τέσσερους μήνες, λέει, κλείνω τα εικοσιδυό μου χρόνια. Λοιπόν μέσα σ' αυτά τα εικοσιδυό χρόνια είναι η πρώτη φορά που ανοίγω την καρδιά μου σε άνθρωπο. Ξαίρετε τι θα πει εικοσιδυό χρόνια μοναξιά της ψυχής; Πρέπει να σας τα πω απ' την αρχή. Θα μου είναι μια ξαλάφρωση. [... ]

Τότες με γύρεψε ο δάσκαλος ο Βρανάς. Είπα το «ναι» σα νάπαιζα τις κουμπάρες... Δεν ήξαιρα... Δεκαεφτά χρονώ είμουνα σα με πήρε κ' είταν εικοσιέξη. Αυτός μ' αγάπησε. Αλήθεια. Είταν ένα είδος αγάπη βαριά. Σχεδόν βάρβαρη. Με τσάκιζε σαν ένας βράχος. Τον έπιασε όπως σε πιάνει μια αρρώστια. Προσπάθησα να τον αγαπήσω και γω. Πολέμησα μ' όλη μου την καρδιά. Θαρείς και μεγάλωσα μονομιάς. Μέσα σ' ένα χρόνο η ψυχή μου είτανε κιόλας γριά. Έκανα προσευχές και γύρευα να μου δώσει η Παναγία αγάπη για τον άντρα μου. Έκανα ό,τι μπορούσα να του δώσω δυο παραδιών<sup>3</sup> ευτυχία... Δε βαριέσαι. Τίποτα δεν έκανα... Αισθανόταν αδιάκοπα πως δεν τον αγαπώ...Πως δεν τον θέλω... Άπλωνε το χέρι του απάνω μου, και το πετσό μου τραβιόταν πίσω...Αυτό τον εξαγρίωνε μαζί μου. Προσπαθούσα. Όμως μου είταν κάτι αποτροπιαστικό και ακατανίκητο. Είτανε μία αγάπη που τη μπούκωνα με το ζόρι στον οργανισμό μου, κι αυτός την έβγαζε πίσω. Τότες άρχισε να ζηλεύει. Μου φερνότανε σκληρά. Μια μέρα σήκωσε το χέρι του απάνω μου.

Ο Δρίβας άκουγε σαστισμένος.

-Τόκαμε αυτό;

Κούνησε το κεφάλι της απάνω- κάτω.

-Ναι. Μ' έδειρε... Μ' έδερνε... Κατόπι μετάνιωνε... Έκλαιγε σαν το μωρό, αυτός που μπορούσε να πεθάνει από το πείσμα του για να μην ταπεινωθεί. Έψαχνε τις χτυπησιές, να τις φιλήσει. Αγκάλιαζε τα πόδια μου και με χάιδευε... Και δεν αργούσε να ξαναγίνει ο ίδιος. Αποτραβήχτηκα από τον κόσμο, γιατί ζήλευε όλον τον κόσμο και τους υποψιαζόταν όλους. Έγειρα τα παράθυρα, κλείστηκα μέσα στο σπίτι και δεν έβγαίνα. Εδώ είναι, έλεγα, η θέση σου. Πρέπει να στυλώσεις το σπίτι σου. Προσπαθούσα να μαντέψω από πού μπορεί να γεννηθεί μια παρεξήγηση, για να την προλάβω. Τίποτα. Όλο τα ίδια. Υπόφερνε περισσότερο σα δεν έβρισκε τίποτα να μου ψεγαδιάσει<sup>4</sup>. Δε μου συχωρνούσε ούτε τη

---

<sup>3</sup>δυο παραδιών= μικρής, ασήμαντης αξίας

<sup>4</sup>να μου ψεγαδιάσει= να μου προσάψει κατηγορίες

θλίψη μου. «Αυτός ο ρόλος του θύματος!» έλεγε. Μια ζωή φριχτή. Έφτασα να συλλογιστώ την αυτοχτονία. Ένα μαγκάλι κάρβουνα... Τη θάλασσα. Όλο εκεί ο νους μου...

**Στρατής Μυριβήλης, *Η δασκάλα με τα χρυσά μάτια*, Βιβλιοπωλείον της Εστίας, 25<sup>η</sup>**

**έκδοση, χ.χ.**

**Θέμα 2β.**

Στο απόσπασμα Α να ανιχνεύσετε δύο περιπτώσεις στις οποίες ο αφηγητής χρησιμοποιεί το ασύνδετο σχήμα. Τι αναδεικνύει το σχήμα αυτό ως προς το νόημα και το ύφος του αποσπάσματος ;

**Μονάδες 10**

**ΘΕΜΑ 3.**

Υποθέστε ότι ο Λεωνής, μαζί με τα άλλα αναμνηστικά του φίλου του, παραδίδει στη χήρα δασκάλα και ένα γράμμα από τον σύζυγό της. Στο γράμμα αυτό ο Στρατής Βρανάς προσπαθεί να εξηγήσει την ακραία συμπεριφορά του προς τη γυναίκα του, καθώς η αλλαγή περιβάλλοντος και η βίωση του πολέμου τού επιτρέπουν την απαραίτητη ψυχική ενδοσκόπηση. Συντάξτε το γράμμα του Στρατή Βρανά σε 100-200 λέξεις.

**Μονάδες 40**